

بانگداری اسلامی نوین

محصولات و فرایندها

ناتالی شون

برگردان

دکتر ناصر شاهباز

دکتر ششم رئیس دهکردی

سرسناسه: شون، ناتالی Schoon, Natalie

عنوان و نام پدیدآورنده: بانکداری اسلامی نوین: محصولات و فرآیندها/ نوشته شون ناتالی؛ ترجمه

ناصر شاهباز، شهرام رئیسی دهکردی.

مشخصات نشر: تهران: آوند دانش، ۱۳۹۲.

مشخصات ظاهری: ۳۰۴ ص.

شابک: ۷-۳۶-۸۶۶۸-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: عنوان اصلی: Modern Islamic banking : products, processes in practice , 2016

موضوع: بانک و بانکداری -- کشورهای اسلامی

موضوع: Banks and banking -- Islamic countries

موضوع: بانک و بانکداری -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام

موضوع: Banks and banking -- Religious aspects -- Islam

موضوع: امور مالی -- کشورهای اسلامی

موضوع: Finance -- Islamic countries

موضوع: امور مالی -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام

موضوع: Finance -- Religious aspects -- Islam

شناسه افزوده: شون، ناتالی، نام. - ۱۳۵۳. - مترجم

شناسه افزوده: رئیسی دهکردی، شهرام. - ۱۳۵۵. - مترجم

رده بندی کنگره: ۹۱۳۶۹ HG ۳۳۶۸/۴

رده بندی دیویی: ۳۳/۱۰۱۱۶۷

شماره کتابشناسی ملی: ۴۹۴، ۲۴۴

آوند دانش
مجموعه‌ی مدیریت و کسب و کار

بانکداری اسلامی نوین

نوشته‌ی ناتالی شون

برگردان: دکتر ناصر شاهباز، دکتر شهرام رئیسی دهکردی

ویراستار: زهرا رشیدی

طراحی گرافیک: استودیو آوند دانش

تاریخ انتشار: پاییز ۱۳۹۶

شمارگان: ۵۰۰ جلد

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: ترام‌نگار

نشانی ناشر: خیابان پاسداران، خ گل نی، خ ناطق نوری، بن‌بست طلایی، پلاک ۴

مرکز پخش: میدان انقلاب، خ جمالزاده، کوچه دعوتی، شماره ۱۲

صندوق پستی: ۱۹۵۸۵/۶۷۳

تلفن: ۲۲۸۹۳۹۸۸ نماابر: ۲۲۸۷۱۵۲۲ تلفن مرکز پخش: ۶۶۵۹۱۹۰۹

قیمت: ۲۸۰۰۰ تومان

شابک: ۹-۷۰۲۲-۰۰۰-۷۰۲۲-۶۰۰-۹۷۸

کلیه‌ی حقوق این کتاب نزد ناشر محفوظ است

فهرست

۱۱	در آیینی بر کتاب بانکداری اسلامی
۱۳	مپاسگزارى نویسنده
۱۴	دوره‌ی نویسنده
۱۵	مقدمه
۱۹	فصل اول: مبانی تاریخی
۱۹	۱-۱. تاریخچه‌ی سهام تأمین مالی
۲۶	۲-۱. تاریخچه‌ی بانکداری اسلامی
۲۹	فصل دوم: اصول اقتصاد اسلامی
۲۹	۱-۲. استدلال‌های اولیه‌ی اقتصادی
۳۱	بول و ربا
۳۲	مالکیت خصوصی
۳۲	عدالت در مبادلات اقتصادی
۳۳	۲-۲. تحریم بهره
۳۵	تحریم ربا در آیین یهود
۳۹	تحریم ربا در آیین مسیحیت
۴۵	تحریم ربا در اسلام
۵۲	تحریم بهره و قانون
۵۱	نظام‌های حقوقی اولیه
۶۱	قوانین ضدربا در انگلستان و ایالات متحده‌ی آمریکا
۶۳	قوانین ضدربا در سرزمین‌های فلسطین اشغالی
۶۴	قوانین ضدربا در خاورمیانه
۶۷	راه‌حل‌های طراحی‌شده برای فرار از چالش‌های مطرح‌شده
۷۹	نتیجه‌گیری
۸۲	۳-۲. اقتصاد نوین و بانکداری
۸۲	اقتصاد به‌منزله‌ی علم
۸۴	علم اقتصاد اسلامی
۸۵	۴-۲. اخلاق اسلامی

۸۶	پایه و اساس شریعت .....
۸۸	انجام امور تجاری .....
۹۰	۲-۵. قراردادهای و محرمات .....
۹۰	قواعد قرارداد .....
۹۳	اعتبار قرارداد .....
۹۴	اصول حاکم بر قراردادهای در ابزارهای مالی .....
۹۵	۲-۶. اصول شریعت و محرمات .....
۹۶	ره، خواری .....
۹۸	عدم اطمینان و شرط بندی .....
۱۰۱	اخلاقیات در تأمین مالی اسلامی .....
۱۰۳	تبا، جمع، با .....
۱۰۴	اربابی .....
۱۰۵	کار، ر، س، لاق، در، م، امور کسب و کار .....
۱۰۶	تأثیر محرمات در تأمین مالی اسلامی .....
۱۰۹	فصل سوم: محرمات مالی اسلامی تبیین شده .....
۱۰۹	۱-۳. تعاریف .....
۱۱۱	۲-۳. دارایی .....
۱۱۳	۳-۳. انواع معاملات .....
۱۱۳	۳-۳. ۱. قراردادهای مشارکت .....
۱۱۴	مشارکت انتفاعی .....
۱۱۵	مشارکت نزولی .....
۱۱۶	مشارکت منفعل .....
۱۱۸	۳-۳. ۲. ابزارهای تأمین مالی با بازدهی بیش‌بینی‌پذیر .....
۱۱۸	فروش با پرداخت مدت‌دار (در آینده) .....
۱۱۹	لیزینگ (اجاره) .....
۱۲۱	تأمین مالی کوتاه‌مدت تولید .....
۱۲۱	تأمین مالی بلندمدت تولید .....
۱۲۳	سایر ابزارها .....
۱۲۴	قرارداد سپادله .....
۱۲۵	اعتبار اسنادی .....
۱۲۶	ضمانت‌نامه .....
۱۲۷	وعدده (قول) یک‌طرفه .....
۱۲۷	پیش‌پرداخت .....
۱۲۹	قرارداد عاملیت .....

- دستمزد برای ارائه‌ی خدمات ۱۳۹
- توافق تراست ۱۳۰
- ۳-۴. اوراق قرضه به‌منزله‌ی ابزار تأمین مالی ۱۳۰
- اوراق قرضه ۱۳۰
- صکوک ۱۳۱
- ساختار عمومی صکوک ۱۳۲
- قواعد جدید سازمان حسابداری و حسابرسی مؤسسات مالی اسلامی درباره‌ی صکوک ۱۳۵
- صکوک مبتنی بر مبادله‌ی مشارکتی ۱۳۶
- صکوک مشارکت ۱۳۷
- صکوک مضاربه ۱۳۸
- صکوک بر اساس ملات با بازدهی پیش‌بینی‌پذیر ۱۴۰
- صکوک بهره ۱۴۰
- صکوک سلفی سلمه ۱۴۲
- صکوک استمعه ۱۴۵
- فصل چهارم: توزیع محصولات مالی اسلامی** ۱۴۹
- ۴-۱. کانال‌های توزیع خدمات مالی و تعریف با اصل شریعت ۱۴۹
- ۴-۲. سازگاری یا تطبیق با اصول شریعت ۱۵۱
- ۴-۳. رقابت یا فرصت ۱۵۴
- فصل پنجم: کاربرد محصولات مالی اسلامی در تأمین مالی خرد** ۱۵۷
- ۵-۱. حساب‌های جاری ۱۵۷
- قرض الحسنه ۱۵۸
- امانت یا ودیعه ۱۵۸
- ویژگی‌های کلی ۱۵۹
- ۵-۲. کارت‌های اعتباری ۱۵۹
- ۵-۳. حساب‌های سپرده ۱۶۰
- حساب‌های سرمایه‌گذاری مقید و غیرمقید ۱۶۰
- اتکابه سرمایه و کفایت سرمایه‌ی بانک ۱۶۴
- رویه‌های حسابداری ۱۶۶
- ذخایر ۱۶۷
- ۵-۴. صندوق‌های سرمایه‌گذاری ۱۶۹
- ۵-۵. محصولات و خدمات رهنی ۱۷۰
- ۵-۶. وام‌های شخصی ۱۷۲
- وام‌های شخصی دارای تضمین ۱۷۳
- وام‌های انفرادی بدون تضمین ۱۷۴

۱۷۶	۵-۷. انتقالات .....
۱۷۹	فصل ششم: کاربرد خدمات مالی اسلامی در خزانه‌داری (مدیریت خزانه).....
۱۷۹	۶-۱. نقدینگی بین‌بانکی .....
۱۸۱	سپرده‌گذاری .....
۱۸۴	سپرده‌پذیری .....
۱۸۶	انواع مراحمی کالایی .....
۱۸۸	قرارداد نمایندگی (عاملیت) .....
۱۸۹	۶-۲. عملیات پوشش ریسک .....
۱۸۹	ابزارهای مشتقه .....
۱۹۱	اختیار خرید یا فروش .....
۱۹۲	الزاه (الزامات) آبی .....
۱۹۳	پوشه یا مابین ارزی .....
۱۹۴	مشاوره و ترخیص .....
۱۹۵	پیش‌فروش رایب .....
۱۹۶	۶-۳. ترکیب قرارداد .....
۱۹۶	۶-۴. اوراق بهادار مشتق دار .....
۱۹۷	۶-۵. تسهیلات سندیکیایی .....
۲۰۱	فصل هفتم: کاربرد خدمات و تسهیلات مالی اسلامی در تأمین مالی شرکتی .....
۲۰۱	۷-۱. تأمین مالی تجارت .....
۲۰۴	۷-۲. تأمین مالی پروژه‌محور .....
۲۰۵	تأمین مالی پروژه‌محور چیست؟ .....
۲۰۹	خدمات متناسب اسلامی .....
۲۰۹	قرارداد مشارکت سندیکیایی .....
۲۱۱	قرارداد استصناع برای دوره‌ی ساخت همراه با اجاره .....
۲۱۲	بازار تأمین مالی پروژه‌ای .....
۲۱۳	۷-۳. تأمین مالی بخش مسکن و ساختمان .....
۲۱۱	انواع قراردادهای مناسب .....
۲۲۰	۷-۴. لیزینگ .....
۲۲۱	تعیین پرداخت‌های اجاره‌ای .....
۲۲۲	فصل هشتم: استفاده از محصولات اسلامی در سرمایه‌گذاری خصوصی .....
۲۲۵	فصل نهم: نقش بازار فلزات لندن .....
۲۲۵	۹-۱. بورس فلزات لندن .....
۲۲۶	۹-۲. حق خرید (وارانت) .....
۲۲۸	۹-۳. فلزات پایه در بازار فلزات لندن .....

۲۳۱	فصل دهم: مدیریت دارایی‌ها .....
۲۳۲	۱-۱۰. انتخاب سرمایه‌گذاری‌های مطابق با اصول شریعت اسلام .....
۲۳۲	غریبالگری صنعتی .....
۲۳۴	غریبالگری مالی .....
۲۳۴	کارکرد غریبالگری صنعتی و مالی .....
۲۳۶	عدم تطبیق .....
۲۳۷	۲-۱۰. انواع صندوق‌ها .....
۲۴۱	فصل یازدهم: ریسک در بانکداری اسلامی .....
۲۴۷	۱-۱۱. دوازدهم: حکمرانی .....
۲۴۹	۱-۱۲. نقش و وظایف .....
۲۴۹	نقش شورتی .....
۲۵۰	نقش ... و تأثیر .....
۲۵۱	نقش ممیزی .....
۲۵۲	۲-۱۲. مسئولیت‌ها و اجرائی .....
۲۵۳	۳-۱۲. ساختارها و انواع ... نظارت بر قانون شریعت .....
۲۵۵	۴-۱۲. ارائه‌ی خدمات در چند ... ..
۲۵۷	فصل سیزدهم: زیرساخت‌های بانکی اسلامی .....
۲۵۷	۱-۱۳. نهادهای قانونگذاری و تنظیم‌کننده .....
۲۵۷	نهادهای قانونگذاری و تنظیم‌کننده‌ی مالی .....
۲۵۹	آکادمی بین‌المللی فقه اسلامی .....
۲۵۹	بانک توسعه‌ی اسلامی .....
۲۵۹	هیئت خدمات مالی اسلامی .....
۲۶۰	سازمان حسابداری و حسابرسی خاص مؤسسات مالی اسلامی .....
۲۶۰	بازار مالی اسلامی بین‌المللی .....
۲۶۱	شرکت بین‌المللی مدیریت نقدینگی اسلامی .....
۲۶۱	۲-۱۳. سرمایه‌گذاری‌های مسئولانه‌ی اجتماعی و تأمین مالی خرد .....
۲۶۳	تأمین مالی خرد .....
۲۶۵	۳-۱۳. نرخ بازار بین‌بانکی لندن .....
۲۶۷	فصل چهاردهم: کفایت سرمایه .....
۲۶۸	۱-۱۴. چالش‌های موجود در چارچوب کفایت سرمایه‌ی بازل .....
۲۶۸	اندازه و حجم مالی ترازنامه و فقدان داده‌های تاریخی .....
۲۶۹	رسیدگی به سهام صاحبان .....
۲۷۰	۲-۱۴. استانداردهای کفایت سرمایه در هیئت خدمات مالی اسلامی .....

۲۷۱	تعریف سرمایه
۲۷۲	کاهش ریسک اعتباری
۲۷۳	ریسک بازار
۲۷۴	ریسک عملیاتی
۲۷۵	کفایت سرمایه برای انواع مختلف معاملات
۲۷۷	کفایت سرمایه برای لوراق صکوک
۲۷۸	نگهداری اوراق صکوک به منزله‌ی سرمایه‌گذاری در دفترداری بانکی
۲۸۰	صکوک در دفترداری تجاری
۲۸۱	انتشار صکوک
۲۸۲	۳-۱۲. کفایت سرمایه برای بانک‌های اسلامی در سراسر دنیا
۲۸۳	۴-۱۴. آینده‌ی انتظاری توسعه‌ی نسبت کفایت سرمایه
۲۸۵	فصل پنزدهم - ونگی ارزش‌گذاری بانک
۲۸۷	۱-۱۵. ترک
۲۸۷	رشد
۲۸۷	ریسک
۲۸۸	بازدهی
۲۸۸	سرمایه و هزینه‌ی آن
۲۸۸	۲-۱۵. الگوها
۲۸۹	آیا این ساختار کارکرد دارد؟
۲۹۰	۳-۱۵. مورد ویژه‌ی بانکها
۲۹۰	۴-۱۵. مورد بانک‌های اسلامی
۲۹۱	۵-۱۵. آیا بانک را می‌توان ارزش‌گذاری کرد؟
۲۹۳	فصل شانزدهم: آینده
۲۹۷	واژه‌نامه
۲۹۹	منابع

مقدمه

حجم برآوردی معادل ۱/۵ هزارمیلیارد دلار در پایان سال ۲۰۱۴، خدمات مالی اسلامی کماکان سهم کوچکی از کل صنعت مالی را در اختیار دارد. برای سال ترازنامه‌ی برخی از بانک‌های بزرگ مانند بانک اچ‌اس‌بی‌سی^۱ و یا سی‌تی بانک، به‌رغم بی‌توجهی این حجم است. با این حال، صنعت خدمات مالی اسلامی نشان دهنده‌ی آن است که در حدود ۱۵ تا ۲۰ درصدی سالیانه در دهه‌ی اخیر داشته و انتظار می‌رود که این سطح از رشد در سال‌های آینده نیز ادامه یابد و از نرخ‌های پیش‌بینی‌شده برای بانک‌های متعارف و ربوی پیشی بگیرد.

این افزایش در ثروت را می‌توان ناشی از افزایش در قیمت‌های نفت و به‌دنبال آن نیاز به سرمایه‌گذاری در کشورهای تولیدکننده‌ی نفت قلمداد کرد که علت اصلی در بسط و گسترش صنعت خدمات مالی اسلامی است. همچنین به‌منزله‌ی اثر سایه‌ای ناشی از وجود بحران‌های مالی کنونی، اصول اخلاقی موجود در خدمات مالی اسلامی توجه بسیاری را در بین مسلمانان و غیرمسلمانان به خود جلب کرده است.

ما اکنون و در کشورهای مختلف جهان با رشد و پیدایش اندازه‌ی نهادهای تأمین مالی که کاملاً منطبق بر اصول شریعت فعالیت می‌کنند روبه‌رو هستیم و علاوه بر آن برخی بانک‌های متعارف^۲ و ربوی نیز خدمات مالی را مطابق با اصول شریعت درست مانند بانک‌های اسلامی و از کانال‌های مختلف تریبی ارائه می‌کنند. واژه‌ی «متعارف»، اگرچه غالباً به بانکداری محافظه‌کارانه باقی‌مانده حداقل ریسک اطلاق می‌شود، در این کتاب از آن برای تعریف و تشییم نهادهای مالی استفاده می‌شود که در طول دوره‌ای طولانی غالب زیرساخت‌های مالی را ایجاد کرده و مشخصاً بر مبنای اصول اسلامی فعالیت نمی‌کنند. البته، چنان‌که از دوره‌ی اخیر پس از پایان سال ۲۰۰۷ هم دیده‌ایم، این نوع بانکداری را نمی‌توان چندان هم محافظه‌کارانه نامید.

1. Hongkong and Shanghai Banking Corporation (HSBC)
2. conventional

اصولی که تأمین مالی اسلامی را شکل می‌دهند سابقه‌ای طولانی دارند و می‌توان با رویکردی گذشته‌نگر، آن‌ها را در قالب اصول مشارکت در سود و زیان جست‌وجو کرد که در قانون حمورابی در قرن هجدهم قبل از میلاد به آن‌ها اشاره شده است. علاوه بر آن، بسیاری از فلاسفه و محققان علوم دینی نیز درباره‌ی موضوع عدالت در مبادلات و اخذ بهره مباحث فراوانی مطرح کرده‌اند. تاریخ تأمین مالی اسلامی نوین در ابتدای دهه‌ی ۱۹۶۰ میلادی در قالب پروژه‌ی محدود و دوطرفه‌ی پس‌انداز در مصر آغاز شد و اکنون به یک صنعت چندین‌میلیون‌دلاری رشد کرده است. اگرچه اکنون بسیار زود است که تأمین مالی اسلامی را رویکردی اصلی در ساختارهای تأمین مالی بین‌المللی معرفی کرد، اما این نظام را می‌توان جایگزینی جدی برای بانکداری متعارف یا سنتی قلمداد نمود.

این جنبش‌های جداگانه‌ای تشکیل شده که قبل از پرداختن به جزئیات مربوط به اصول اخلاقی ناظر و حاکم بر خدمات مالی اسلامی و حقوق قراردادهای اسلامی، بر تاریخ تأمین مالی شروع می‌شود. در ادامه به ممنوعیت‌های رایج در شریعت اسلامی که مرتبط با تأمین مالی هستند توجه شده و بحث درباره‌ی آن‌ها با بیان رضیح عمومی درباره‌ی محصولات شناخته‌شده‌ی تأمین مالی اِسْرَمی دنبال خواهد شد.

انواع معاملات به چهار بخش اساسی تقسیم می‌شوند: قراردادهای مشارکتی، ابزارهای دارای بازدهی پیش‌بینی‌پذیر، سهام‌های مالی و در نهایت اوراق قرضه به مانند ابزارهای تأمین مالی (صکوک). بسیاری از انواع معاملات، با مروری بر اینکه چگونه آن‌ها در فرایند اجرایی در تأمین مالی خرید، بانکداری خزانه‌داری، تأمین مالی شرکتی، مدیریت دارایی‌ها و سرمایه‌گذاری به‌طور مورد استفاده قرار می‌گیرند، دنبال خواهد شد. علاوه بر آن، زمینه‌های کمتر شناخته‌شده صنعت مالی مانند بانکداری یا تأمین مالی خرید، تأمین مالی به‌سازمان‌ها و بانکداری شرکتی نیز مدنظر قرار خواهد گرفت. سطحی از هم‌پوشانی نیز بین مفاهیم نظری مربوط به محصولات فصل سوم و کاربرد آن‌ها از فصل پنجم تا هشتم و فصل دهم وجود دارد. نقش بازار فلزات لندن^۱ و حق خرید فلزات^۲

1. London Metal Exchange (LME):

۲. مفهوم حق خرید (warrants) و مشخصاً حق خرید فلزات بسیار شبیه به مفهوم اختیار معامله است. مثلاً اگر شما دارنده‌ی واریانت خرید یک سهم یا مقدار مشخصی از فلزات باشید، آن موقع اختیار دارید تا آن فلز یا آن سهم را در قیمت مشخص و در زمان مشخصی که از قبل تعیین شده‌اند

بسیار مهم است و چون از آن‌ها در قراردادهای مباحه‌ی کالایی استفاده می‌شود، جزئیات آن در فصل نهم آمده است.

فراتر از محصولات و خدماتی که بانکداری و تأمین مالی اسلامی فراهم و ارائه می‌کند، مباحث و موضوعات دیگری درباره‌ی آن وجود دارد. مشابه با بانکداری متعارف، بانکداری اسلامی نیز ریسک را به‌منزله‌ی عامل اصلی در درون عملیات بانک مورد توجه قرار می‌دهد. مقایسه‌ی بین انواع ریسک‌ها و بررسی تفاوت‌های آن‌ها در فصل یازدهم بررسی خواهد شد. برخلاف بانکداری متعارف، بانک‌های اسلامی یک بخش حکمرانی اضافی نیز دارند که مجموعه‌ی نظارت بر اصول شریعت است و وظیفه و نقش اصلی آن‌ها اطمینان از رعایت اصول شریعت قبل و بعد از انجام معاملات است که در فصل دوازدهم توضیح داده خواهد شد. دیگر ویژگی متمایز این موضوعات مربوط به تنظیم مقررات اعم از کفایت سرمایه و مروری مختصر بر ارزش‌گذاری و ارزیابی بانک‌ها در فصل‌های چهاردهم و پانزدهم بیان می‌شود. فصل آخر نیز به سایر مباحث مرتبط با تأمین مالی اسلامی اشاره دارد.

تاریخ‌ها در این کتاب بر اساس تاریخ میلادی (گریگوریان) است که معرف گردش یک دور زمین به دور خورشید را معادل ۳۶۵ روز (۳۶۶ روز در سال‌های کبیسه) است. تاریخ اسلامی (هجری) نیز بر گردش حرکت ماه به دور زمین است و ۳۵۴/۳۶ روز در سال را شامل می‌شود. تقویم تاریخ هجری از هجرت حضرت محمد (ص) و اصحابش از مدینه در سال ۶۲۲ م آغاز می‌شود و مثلاً سال ۲۰۱۵ میلادی معادل ۱۴۴۳ هجری است که از ۲۰ اکتبر ۲۰۱۴ آغاز می‌شود.

→ است بخرید. در این مورد نوعی اختیار هست و هیچ اجباری وجود ندارد. مثلاً اگر وراثت خرید سهم (یا مقدار مشخصی از توید فولاد کارخانه‌ی ذوب آهن) به قیمت مشخص در سررسید پایان سال داشته باشد، شما این حق را دارید که در پایان سال سهم یا مقدار مشخص‌شده برای فلز را به قیمت تعیین‌شده‌ی قبلی بخرید. پس در این حالت به قیمت بازاری فلز توجه می‌کنید و در صورتی که قیمت پایین‌تر باشد، از حق خود استفاده نمی‌کنید و اگر قیمت بالاتر رفته باشد، از وراثت خرید استفاده خواهید کرد و کالا را به قیمت بالاتر خواهید فروخت - م.